

# Gospodar in gospođinja

LETO 1935

9. JANUARJA

STEV. 2

## Kako po svetu napredujejo v sadjarstvu

Pameten gospodar bo tu in tam pogledal okoli sebe in primerjal svoje gospodarstvo z gospodarstvom svojih sosedov. In če bi imel priliko, da bi pogledal gospodarstvo te ali one stroke tudi v bolj oddaljenih pokrajinah ali celo v tujih državah, kako koristno bi bilo to za napredek v njegovem gospodarstvu. Le tako bi lahko uvidel ali napreduje, ali nazaduje, za koliko je pred drugimi, ali za koliko je zaostal za njimi. Žal, da je tak pogled v tujino le malokomu mogoče. Zato pa ne bo v škodo, ako poskusimo vsaj v duhu pogledati malo po svetu in se zanimati zlasti za napredek v sadjarstvu.

Pojdimo najprej v Ameriko! Že takoj na prvi pogled vidimo, da so tamkajšnji sadjarji tako daleč pred nami, da jih ne bomo nikdar dohiteli. Saj to tudi ni mogoče, ker pri nas nimamo tako obširnih posestev, da bi mogli zasadiť kar stotine hektarov s sadnim drevjem. Sorazmerno z razsežnostjo nasadov, ki štejejo po mnogo tisoč dreves, se izvaja tudi varstvo sadnega drevja pred zajedavci. Na stotine vagonov modre galice, drevesnega karbolineja in še mnogo drugih sredstev porabijo na leto samo v sadovnjakih. V isti meri napredujejo v spravljanju in opremljanju sadja za trg. Zato je ne samo množina, ampak tudi vsaj znanja kakovost njihovega pridelka skoro nedosegljiva: (notranja kakovost — okus, pa ne presega kakovosti našega sadja, večkrat celo zaostaja daleč za našim).

Kakor v Ameriki, tako je razvito sadjarstvo v nekaterih predelih Južne Afrike in posebno tudi v Avstraliji.

V teh prekomorskih državah pa ne pridelujejo sadja samo zase, ampak največ za kupčijo, za izvoz. S svojo vsaj na zunan neprekosljivo robo silijo na vsa evropska sadna tržišča in z ve-

likim uspehom izpodrivajo domači pridelke. Lahko rečemo, da je sadjarstvo v teh delih sveta na vrhuncu razvoja in da ga najnaprednejše evropske države ne bodo izlepa dosegle.

Vendar pa moramo priznati, da tudi nekatere evropske države silno naglo napredujejo. V zadnjem desetletju, ali recimo v dobi po vojni kar tekmujejo med seboj, katere bo prej dosegla višek popolnosti v pridelovanju, v pripravi za trg in v osvajanju sadnih tržišč.

Na prvem mestu glede splošnega napredka je gotovo **Anglija**, kjer je menda že prav malo visokodebelega sadnega drevja. Spodrinile so ga novodobne, obširne plantaže pritličnega sadnega drevja, ki bolj redno rodi, in sicer neprimerno debelejšje, lepše in boljše plodove nego visokodebelno. V Angliji imajo že čez 20 let stare znatne zavode za proučevanje sadnih podlag (divjakov) vseh plemen in vrst.

Z Anglijo tekmuje **Francija**, zlasti pa **Nemčija**, kjer se na vsó moč prizadevajo, da bi pridelali dovolj sadja za domačo potrebo in bi tako preprečili ali vsaj skrcili uvoz. Prav tako hitro napreduje **Italija**, posebno v pridelovanju breskev, katerih izvozi v severne države na tisoče vagonov na leto.

Naša sosedá **Avstrija**, ki je bila do zadnjega najboljša odjemalka našega sadja, je v zadnjih letih tako napredovala, da ob dobri sadni letini lahko zadosti domači potrebi, pa ji ostane še stotine vagonov za izvoz. In s kakšno vneto išče ugodnih inozemskih tržišč, smo se prepričali upráv minulo leto, ko je imela dobro letino v jabolkah.

**Madjarska** že od nekdaj izvažá sadje; danes dela pa s podvojeno silo, da bi čim več pridelala in čim več spečala v inozemstvo. Tudi od **Rusije** pripove-

dujejo v kako orjaškem razmahu je ondi sadjarstvo. V kratkem času so zasadili več milijonov sadnega drevja. Če se bodo izpeljali tozadevni načrti, bodo v kratkem lahko preplavili vso Evropo s sadjem.

V dveh smereh se giblje napredek v sadjarstvu po vsem svetu. Pred vsem hočejo povsod pomnožiti pridelek do skrajne možnosti, najmanj pa vsaj toliko, da bi zadostoval za potrebe v državi sami. V največjih slučajih pa skušajo produkcijo tako razširiti, da ostane čim več tudi za izvoz v inozemstvo. V to svrhu se povsod širijo drevesnice, ki naj preskrbujejo potrebni naraščaj v neomejeni množini. Zasajajo se vsi količkaj primerni prostori, stari sadovnjaki se preurejajo, da se dvigne njihova produkcija, zlasti pa redna rodovitnost.

## Na kislih zemljah ne učinkuje nobeno gnojilo razen apna

Tega naši kmetje nočejo verjeti. Gnojijo s hlevskim gnojem, z gnojnicco, z umetnimi gnojili, uspeha pa ni. Krivde ne iščejo pa v zemlji, ampak v gnojilih. Treba jih je torej poučiti, kje tiči pravi vzrok slabega pridelka, oziroma kakšne lastnosti ima kislja zemlja in kako se njena rodovitnost izboljša.

Vsaka zemlja ima več ali manj talne kisline in po tej razločujemo kislje, lužninaste in nevtralne zemlje. Stanje zemeljske kisline vpliva ne samo na rast in razvoj kulturnih rastlin, temveč tudi na razširjevanje plevela in rastlinskih bolezni. So rastline, ki uspevajo le na kislih zemljah, drugim bolj prija lužninaste; največ naših kulturnih rastlin pa ljubi nevtralno, nerazločna tla.

Zemlja postane kislja, če je preveč časa napita z vodo, če zrak ne more v notranjost in nevtralizirati kisline ter če je revna na apno. Kislja zemljišča so navadno v ravnini in vsebujejo mnogo nerazkrojene sprstenine (humusa). V Sloveniji imamo največ kislje zemlje na Ljubljanskem barju, potem na Ptujskem polju in v raznih dolinah z bolj težko mokrotno zemljo. Kislja zemlja prija mahu, raznim kislim tra-

Vzporedno s pomnoževanjem pridelka pa z vso silo pospešujejo tudi izboljšanje kakovosti na ta način, da se skuša doseči enotnost v pridelku in pa na vse strani neoporečena zunanost. To se dosega s racionalnim obdelovanjem sadnega drevja, z rednim gnojenjem in prav posebno z smotrnim zatiranjem zajedavcev na sadnem drevju. Zlasti kar se tega zadnjega tiče, je napredek v zadnjih letih tako velik in tako zanesljiv, da ni nikaka težava več pridelati sadje enake kakovosti, s popolnoma brezmadežno zunanostjo.

Prav tako se je do popolnosti razvila tehnika v spravljanju, sortiranju in v pripravi sadja za trg.

Prihodnjé bomo primerjali opisani napredek z napredkom pri nas, zlasti v dravski banovini. H.

vam in večini rastlinskih bolezni, zlasti rji, zato je umevno, zakaj je pšenica na nižje ležečih njivah skoraj redno rjasta in rodi le puhlo klasje in drobno zrnje.

Lužninasta zemljišča so bogata na apno, leže večinoma v višjih položajih in so bolj suhega značaja. Na njih je pšenica zdrava in donaša kleno zrnje. Močno lužninaste zemlje je pri nas le malo, pač pa največ srednje, nevtralne ali pa le malo lužninaste oziroma kislaste. Take zemlje ima večina naših kulturnih rastlin najraje. Izrazit ljubitelj kislje zemlje je krompir, detelja in stročnicam pa prija bolj lužninasta tla.

Zakaj pa gnojila ne učinkujejo na kisljih tleh? Za to imamo razne vzroke. Hlevski gnoj ne more delovati, ker je v taki zemlji premalo zraka in preveč kislin, ki preprečujejo delovanje bakterij, razkrajanje gnojilnih snovi in pripravo rastlinske hrane. Gnoj ostane nerazkrojen in večkrat celo poveča kisllost tal. Gnojnica vsebuje amonijak, ki se v zemlji spoji s kislinami in ne pride do učinka. Superfosfat spada med kislja gnojila in zato zemljo še poslabša. Žveplenokisli amonijak, dušičnato gnojilo, okisa zemljo še bolj, ker vse-

buje precej žveplene kisline. Nevtralen žilski soliter, ki zemlje ne poslabša, pa tudi ne izboljša. Kalijeva sol deluje sicer tudi v kislji zemlji, toda le tedaj, če so dani tudi drugi prehranjevalni pogoji. Boljše vplivata apneni dušik in Tomasova žliindra, ki oboje vsebuje precej apna, ki je kislji zemlji najbolj potrebno. Vendar tudi njih učinek ni zadovoljiv, ker ne prideta do popolne veljave niti dušik, niti fosfor na kislina, ker se apno, s katerim sta povezana, uporabi za uničenje kislín v zemlji. Tako opazimo, da nobeno gnojilo, niti domače, niti umetno ne deluje v kisljih zemljah tako, kakor si poljedelec želi oziroma kakor učinkujejo v drugih nevtralnih zemljah.

Kako pa je kisljo zemljo zdraviti? V to nam služi več pripomočkov. Ker so kisle zemlje večinoma mokrotne, jih je najprej osušiti, kajti zastajajoča voda je glavni vzrok kiselosti tal. Tam ne deluje nobeno gnojilo in taka zemlja, četudi površno obdelana, se slabša od leta do leta. Drugi pripomoček je **globoko oranje**, s katerim spravimo v zemljo dovolj zraka, ki pomaga razkrajati v njej nastalo kislno sprstenino in tako znatno zmanjša množino kislín. Tretje sredstvo je **apnenje zemlje**, ki še največ zaleže. V zamočvirjenih tleh je namreč voda razstopila in odvedla apno, ki je zlasti v deževnici lahko topljivo. Zato je vedno priporočljivo, tako zemljo potem, ko smo jo osušili, dobro poapniti, kajti samo s tem bomo dosegli večjo rodovitnost. Apno ne

učinkuje v zemlji samo kot rastlinska hranilna snov, ampak še v večji meri s tem, da pospešuje delovanje bakterij in razkrajanje humusa. Zato zra- stejo na zamočvirjeni, potem osušeni in z apnom močno zagnojeni zemlji visoki pridelki, četudi nismo gnojili z drugimi gnojili. Če pridelamo na takih tleh krmo, bo ta imela v sebi dovolj apna, ki je živini potrebno za napravo kosti in mleka; tedaj se nam ni bati kostolomnice.

Še nekatere druge ugodne lastnosti ima apno v zemlji; rahlja jo in segreva. Spaja se namreč z raznimi talnimi kislínami, pri čemer se poraja toplota. Obenem se zveznost težke zemlje omili, ker apno se ne sprijema in zaradi tega postane bolj rahla. Obdelovanje take zemlje se s tem olajša, zrak prihaja lažje vanjo in s tem je rastlinskim koreninam dana možnost črpanja hrane v večji meri. Ugodno vpliva tudi na delovanje bakterij, ki potrebujejo toplotu in so občutljive proti kislínam. Apno uniči tudi marsikatero škodljivo bakterije in rastlinske bolezni, ki nastajajo ob njegovem pomanjkanju. Mnogo koristi zlasti proti koreninski plesnobi.

Iz navedenega bo vsakemu poljedelcu jasno, kako mora postopati, če hoče dobičkanosno uporabljati razna gnojila na kisljih zemljiščih. Dokler niso na njih izvedene označene mere, tako dolgo je razen apna škoda vsakega gnojila, ki se trosi na taka tla. L.

## Kje lahko ima svoj izvor slabo zimsko nesenje kokoši

Danes računa ali bi morala računati vsaka kmečka gospodinja tudi s tem, da ji kokoši nesejo kolikor mogoče tudi pozimi, ko imajo sveža jajca boljše ceno nego poleti.

Za zimsko nesenje so nemalo mero- dajne pred vsem jarečke (mlade kokoši), ki so se izvalile spomladi v aprilu ali najpozneje v prvi polovici maja in so postale godne za nesenje meseca novembra, ko začenja zimska nesna doba. Ako začnejo jarečke nesti novembra, potem nesejo pri ugodnih življenjskih razmerah navadno nepretrgoma do

konca julija, na kar prestopajo z nesenjem v dobi misanja od avgusta do konca oktobra in končajo tako prvo leto svoje nesnosti. Nato začne zopet novembra drugo nesno leto, v katerem dosežejo kokoši najvišje število jajec in tudi višek svoje nesnosti. Tretje nesno leto pa začne pri marsikateri kokoši decembra ali celo šele januarja meseca in tedaj kokoš ne znese več toliko jajc kakor v svojem drugem nesnem letu. V svojem četrtem nesnem letu pa ne znesejo kokoši več toliko jajc, da bi z njimi poplačale oskrbo in krmo.

Le malo je kokoši, ki napravijo v tem oziru izjemo. Potemtakem so kokoši v prvem in drugem letu svoje starosti za zimsko nesenje največ vredne, v tretjem starostnem letu pa že ne več tako, v četrtem letu pa sploh ne morejo več priti v poštev za nobeno pravo nesenje. Ko imajo kokoši tri nesna leta za seboj, so s svojo nesnostjo že pri kraju in jih ne kaže več obdržati še nadalje za rejo, temveč jih je treba čim prej kolikor mogoče spitati in odprodati.

Tudi misanje ali menjava perja lahko zelo odločilno vpliva na zimsko nesenje kokoši. Prej ko zraste novo perje mesto izpadlega, lahko preteče deset, dvanajst in tudi več tednov. Za raščo novega perja je potrebno še več beljakovin, tolšče in apnenih snovi nego v dobi najboljšega nesenja kokoši. Navadno pa je krmljenje kokoši med misanjem bolj slabo in prepričlo mesto primerno dobro in obilo iz enostavnega vzroka, ker kokoši med misanjem ne nesejo ali le malo nesejo. Radi napačnega varčevanja s krmo pa misanje traja predolgo v jesen in se zavleče v dobo zimskega nesenja, kar je nam vedno le v veliko gospodarsko škodo. Zato pa nikakor ne kaže skopariti s krmo v dobi misanja kokoši.

Nemalo je odvisno zimsko nesenje kokoši tudi od kurnika. Le premnogokrat nimajo kokoši pozimi primerne kurnika, radi česar pridejo kokoši na zimo v goveji hlev, češ, da je le tam kaj za nje dovolj gorko in bodo lahko nesle. Goveji hlev je sicer zadosti topel ali celo pretopen, toda obenem tudi vlažen, ker manjkajo po naših hlevih največkrat vetrilne ali prezračevalne naprave. Vлага pa je za kokoši strup. Boljši je za kokoši bolj hladen, toda suh prostor kakor pa topel in obenem vlažen. Ko pridejo kokoši iz vlažnega in morda tudi pretoplega hleva na prost, se kaj rade prehladijo in zbolijo za boleznijo, ki jim povzroča prehlajenje, ter nehajo ali sploh ne začnejo nesi. Kokoši morajo imeti lasten, od vseh hlevov popolnoma ločen kurnik, ki je suh, svetel, zračen, brez prepriha, znažen in toliko topel, da je v njem še nekaj stopinj Celzija nad ničlo in da ne zmrzne tamkaj pitna voda. Čez dan pa morajo imeti kokoši priliko, da pridno grebejo, brskajo in se kopljejo v pesku ali pepelu ter tako z zadostnim

gibanjem same skrbijo za telesno gorkoto.

Poleg vsega drugega je treba skrbeti tudi za redno in primerno krmljenje, da bodo kokoši tudi pozimi nesle. Približno dva kilograma težka kokoš potrebuje pozimi četrto kilograma ali 25 dkg različnih krmil na dan. Približno 10 dkg naj zavzema mešana ali mehka krma, ki jo naj sestavlja kuhan ali parjen krompir, rezanica posušene mlade detelje ali drobiž prvovrstnega travniškega ali deteljnega sena, kostni zdrob, klajno apno, žitni zdrobi, otrobi, oljne tropine, dobro okisano posneto mleko ali mesto tega nekoliko ribje ali mesne moke itd. Mešano ali mehko krmo pokladajmo tekom dopoldneva še mlačno (ne premrzlo in ne pregorko). Do 10 dkg na dan za eno kokoš pa naj zavzema zelena krma — razni zelenjavni ostanki ali odpadki (ohrovt, zelje itd.), sirova krmna pesa, koren itd. Ostalih 5 dkg pa naj dobi kokoš na dan v žitnem zrnju. Deloma raztrosimo žitno zrnje v kurniku ali v to primernem prostoru med nastil, da kokoši čez dan zaposlimo in prisilimo z iskanjem zrnja k zadostnemu gibanju, deloma pa jim damo zrnje proti večeru, par ur prej ko grejo spat, da ima želodec čez noč dovolj dela. Poleg krme naj imajo kokoši vedno tudi dovolj sveže pitne vode.

Kdor skrbi za dovoljno število mladih in ne drži prestarjih kokoši čez zimo ter jih ima v zdravem kurniku, kjer jih tudi primerno krmlj, bo tudi pozimi zadovoljen z nesnostjo kokoši.

**Če si katoličan in se za takega predstavljaš, a v tvojo hišo pa prihaja brezverski časopis, je to znamenje, da s tvojim katoličanstvom nekaj ni v redu.**

**Odvratnega moža lahko ljubi le žena, bujno domišljijo.**

**Katoličan brez katoliškega časopisa, je kakor vojak brez puške.**

**Katoliški rojaki, naročajte in širite katoliški časopis!**

**Oni, ki se odpovedo katoliškemu listu, se odpovedo svojemu najzvestejšemu prijatelju.**

**Prijatelj, ki ni nikdar v stiski, je pravi prijatelj.**

**Cloveške lastnosti so redkokdaj tako dobre, kakor se jih v vzorcih kaže.**

# V KRALJESTVU GOSPODINJE

## Strojenje kunčjih kož

Vrednost sirove, neobdelane kože za kožuhovino je odvisna od njene kakovosti, t. j. od dobro zrastle dlake, enakomerne gostote dlake, od enakomerne lepe barve dlake itd. Sirove kože ne smejo imeti na notranji (gladki) strani nikakih temnih peg, ker na istih kožnih mestih rada izpade dlaka. Ta napaka se pokaže, če živali niso še dobile popolnoma zimske dlake. Za kožuhovino je tedaj potreba uporabiti le dobre, z dlako porasčene zimske kože, ki jih nam dajo živali v decembru in januarju.

Strokovnjaško lahko izvrši strojenje kož za kožuhovino le krznar, ki ima vse priprave in primerno orodje, kakor tudi potrebno spretnost in izvežbanost.

Hočemo vam navesti tukaj dva načina strojenja kož za kožuhovino, ki sta si v bistvu slična, vendar pa v posameznostih različna:

a) Najprej izplahnemo kožo temeljito z vodo in odstranimo s kože strnjeno kri in drugo nesnago. Nato razpnemo kožo na dovolj veliko desko in sicer tako, da je kosmati del kože obrnjen proti deski ali da pride na les ter jo pritrdimo na desko z dovolj dolgimi žebli.

S topim nožem ostržemo večkrat notranjo gladko stran kože. Po še enkratnem izplahnjenju zopet razpnemo kožo, kakor že prej navedeno. Nato lahko dobro vteremo in namažemo notranjo gladko stran kože z zmesjo, ki jo napravimo iz petih delov galuna in enega dela soli. V tem stanju zvijemo kožo in jo pustimo ležati v zaprti posodi okrog teden dolgo.

Nato kožo zopet temeljito izplahnemo, jo razpnemo in istočasno sušimo. Ko začne koža postajati suha, namažemo njeno notranjo gladko stran z glicerinom. Ko je postala končno koža popolnoma suha, jo parkrat potegnemo čez mizni rob ali čez kaj takega, ki je miznemu robu podobno, da jo napravimo voljno in mehko.

b) Kdor hoče sam strojiti, naj razpne kožo na ravno, primerno veliko desko

tako, da je koža s kosmato stranjo obrnjena proti deski, in jo pritrdi na desko s primerno dolgimi žebli. Notranjo gladko stran kože previdno ostrži s topim nožem, nakar suši kožo (vedno na deski pritrjeno; v senčnem, zračnem kraju tako dolgo, da je osušena, vendar pa voljna.

Nato namaži kožo na njeni notranji gladki strani z nasičeno raztopino galuna v vodi in ko se je že skoro posušila, namaži jo znova. To ponavljaj toliko časa, dokler ni koža ustrojena. Čim debelejša je koža, tem dlje časa jo je treba strojiti.

Končno namaži kožo temeljito z zmesjo, ki jo napraviš iz enega dela glicerina in enega dela vode. Z deske snemi kožo, ko je popolnoma suha.

## Kravate

Tudi te se zamažejo. Madeži, katerih ne moremo očistiti samo z mlačno vodo, so gotovo od masti. Lahko pa jih očistimo z bencinom tako:

Mehko krpico (najboljša je bela flanela) pomočimo v bencinu ter nato z njo nekajkrat podrgnemo po madežu. Potem vzamemo drugo mehko krpo, jo pomočimo v mlačno vodo ter z njo brišemo tako dolgo, dokler niso popolnoma izginili robovi, katere rad pušča bencin na blagu. Seveda moramo, preden začnemo čistiti z bencinom, dobro skrtati kravato z mehko krtačo, ali pa z ostro cunjjo.

Jajčne madeže kar zmencamo med prsti, ta umazanija se kar zdrobi.

Po večkratnem vezanju se kravate rade mečkajo. Ni pa dobro, če bi jih pogosto likali, ker se svila začne lomiti. V trgovini se dobe vložki za kravate. Te pa lahko naredimo tudi sami iz debelejših lepenke, ki jo odrežemo v obliki (velikosti) kravate, in sicer v 2 delih, za vsak konec kravate po enega. Tako urezano lepenko potisnemo med viljo (saj je vsaka kravata votla!), na vsakem koncu po en kos. Zmečkani mesta malo pomočimo z vodo ter pustimo posušiti, nakar bo kravata kakor zlikana.

B. D.

## Zmrznjen krompir

Zmrznjenega krompirja ne smemo položiti v vročo vodo, ali pa blizu zakurjene peči, da bi se otajal. Malo prej, predno ga denemo v lonec, ga položimo v postano vodo. Za kuhanje zmrznjenega krompirja potrebujemo nekaj več soli, kakor ponavadi, da izgubi zoperni, sladkasti okus.

Isto velja tudi za zmrznjeno zelenjavo.

Prav tako položimo v postano vodo zmrznjeno sadje, ki ga pa moramo porabiti takoj, da ne segnije. Če imamo mnogo takšnega sadja, je najboljšje, da ga prekuhamo za marmelado.

Zmrznjena jajca položimo za eno uro v hladno, slano vodo ter jih nato takoj porabimo. Pa še to: Pozimi znešena jajca imajo ponavadi tanko lupino, ki med kuhanjem rada poči. Temu se izognemo tako, da pred kuhanjem prebodemo lupino s tanko iglo. Zadostuje en sam ubod.

B. D.

## KUHINJA

**Janeževi hlebčki k čaju.** Štirinajst dkg surovega masla mešam s štirimi rumenjaki. V to pridenem en in pol dkg kvasa, žlico sladkorja, dve žlici kisle ali sladke smetane, primerno soli in toliko moke, da je testo voljno in rahlo kot za žličnike. To testo polagam z žlico v obliki kupčkov na z naslom pomazano pekačo. Površino kupčkov potrese s strtim janežem in spečem v pečici.

**Orehovi hlebčki.** Iz treh beljakov napravim trd sneg. Nato pridenem petnajst dkg zripanih orehov in ravnotoliko sladkorja. Za duh pridenem drobno zrezane limonine lupinice. Na pomazano pekačo polagam z žlico okrogle hlebčke. Na vsak hlebček položim polovico oreha. To spečem v neprevroči pečici. Da se hlebčki ne razležejo, mora biti sneg zelo trd, sladkor pa zelo suh.

**Krompirjeva juha s suhimi gobami.**

Dve pesti suhih gob prav dobro operemo. Da izločimo umazanijo, jih pa eno uro namočim v toplo vodo. Potem jih perem toliko časa, da je zadnja vo-

da čista. Potem jih prevrem, stresem na rešeto in osvežim z mizlo vodo. Nato jih na drobno zrežem in pražim na surovem maslu ali masti. Po pet do desetminutnem praženju jih potrese s polno žlico moke. Ko moka zarumeni, pridenem na kocke zrezan krompir, ki ga pa prej prevrem v slani vodi. Za duh pridenem strok strtega česna, odrezek čebule, en lavorov list, vejico zelenega peteršilja, vejico majarona, da jo lahko odstranimo, prej ko dam na mizo. Juho kuham toliko časa, da se krompir skuha. Nazadnje še okisam s kisom ali limoninim sokom. Ako pa hočem juho zboljšati, pridenem še žlico kisle smetane in žlico pretlačenih paradižnikov. V tem slučaju naj kisanje s kisom ali limono izostane.

**Ohrovtovo brstje v omaki.** Ohrovtovo brstje skuham v slani vodi, nato odcedim, osvežim z mizlo vodo in denem v hladno-rujavo prežganje. Nekaj časa pri m, nato malo zalijem in dam na mizo.

**Ohrovtovo brstje zabeljeno.** Brstje skuham v slani vodi, odcedim, osvežim z vodo, potrese s drobtinicami in zabelim s surovim maslom.

**Ohrovtovo brstje kot solata.** Brstje skuham kakor zgoraj. Ko je ohlajeno, ga zabelim z oljem in kisom in nekoliko popoprām.

**Ocvrto ohrovtovo brstje.** Zato odberem lepe, bolj trde rožice. V slani vodi jih prevrem, osvežim z vodo in osušim. Osušene povaljam v moki, jajcu in drobtinah, ter ocvrem na masti.

**Suhe breskve ali marelice kot kompot.** Četrť kg lepih suhih breskev ali marelic operem v mlačni vodi in skuham v dobrem pol litru vode. Pridenem sladkorja, odrezek limonine lupine, košček cimeta in en nageljev klinček. Kuham jih toliko časa, da so sadovi mehki. Kuhane stresem v skledo in ohladim. Ohlajene dam na mizo.

---

(V odgovor na vprašanje, ki ga je stavil S. M. v V.)

**Črvi v pletenem stolu.** Kaj je storiti proti črvom? M. F. v R.

Stol je treba izročiti mizarju, ki mora oni del lesa, v katerem so črvi, izmenjati z novim. Vse tekočine, oziroma mazila ne pomagajo nič.

# GOSPODARSKE VESTI

## DENAR

g Ljubljanska borza. — Najvažnejši odlok za denarstvo v zadnjem času je tisti, ki ga je izdal novi finančni minister in se glasi: odslej se smejo svobodno objavljati tečaji dinarja na tujih borzah, in tečaji naših papirjev v inozemstvu, ker ni razloga, da bi se prikrivala finančna in gospodarska realnost. Tako notira naš dinar v Curihu 7.02 centima, torej na višini, na kateri je bil svoj čas ustaljen. — Ker je pa medtem država znižala naš tečaj za 28.5% kot premijo za dinar pri izvozu, je treba isto odšteti od tujih valut. — Na ljubljanski borzi so se kupčevale tuje devize pod istimi pogoji, in sicer so beležili uradni tečaji povprečno: 1 angleški funt 168.11 Din, 1 ameriški dolar 33.82 Din, 1 holandski goldinar 23.14 Din, 1 nemška marka 13.72 Din, 1 švicarski frank 11.08 Din, 1 belgijski belga 8.01 Din, 1 italijanska lira 2.93 Din, 1 francoski frank 2.26 Din, 1 češka krona 1.43 Din.

## ŽIVINA

g Ljubljanski živinski sejem 2. jan. Prvi sejem v tem letu v Ljubljani je bil slabo obiskan tako od prodajalcev kakor od kupcev. Dogon je znašal 110 konj, 68 volov, 44 krav, 23 telet, 32 debelih prašičev in 143 pujskov za rejo. Prodanih je bilo pa le 28 konj, 23 volov, 22 krav, 20 telet, 20 debelih in 90 rejnih prašičev. Cene za 1 kg žive teže so bile naslednje: voli debeli 4—4.50 Din, pol-debeli 3—3.50 Din, vprežni 2—2.75 Din, krave debele 2—3.50 Din, klobasarice 1.50—2 Din, teleta 4—5.50 Din, debeli prašiči 5—7 Din, prašički za rejo po 85 do 100 Din glava, konji po kakovosti 500—3.500 Din glava.

g Mariborski prašičji sejem 4. jan. Pripeljanih je bilo 154 prašičev, od katerih je bilo prodanih 73 kosov. Cene so bile: mladi prašiči 5—6 tednov stari kos po 50—70 Din, 7—9 tednov stari 90 do 110 Din, 3—4 mesece stari 130—150 Din, 5—7 mesecev stari 220—250 Din, 8 do 10 mesecev stari 300—360 Din, 1 leto stari 560—680 Din. 1 kg žive teže 4—5 Din, 1 kg mrtve teže 6.50—8.50 Din.

g Ptujski živinski sejem 2. januarja. Dogon živine je bil razmeroma dober in je znašal: 108 konj, 17 bikov, 100 volov, 224 krav, 76 telic, skupaj 525 glav živine. Od teh so odprodali 172 glav. Cene goveji živini so zopet znatno padle in povzročajo med kmeti naravnost obup. Za 1 kg žive teže so plačevali: bike in vole 2.50—3.50 Din, krave 2—3.50 Din, telice 2.75—3.75 Din. Konji so obdržali svojo ceno in dosegli po kakovosti 700—3200 Din kos.

## CENE

g Ljubljanska blagovna borza. Notiranje cen za žito in moko na ljubljanski borzi se je v zadnji dobi v toliko spremenilo, da veljajo cene blaga ne več postavljenega na vsako postajo Slovenije, oziroma za moko franko Ljubljana kakor prej, ampak vse za vagonске pošiljke na nakladalni postaji, plačljive proti duplikatu voznega lista. Cene za 100 kg so bile sledeče: pšenica bačka 79 kg težka, gornjebanaška 77—78, in sremska 78—79 po 111 do 113 Din, dolnjebanaška 77—78 po 109 do 111 Din, slavonska 76—77 kg po 117 do 119 Din, potiska 78—79 kg po 119 do 120 Din. Koruza, času primerno suha, kvaliteta zajamčena po 61—63 Din, banatska 59—61 Din; umetno sušena 69 do 71 Din, banatska 69—71 Din. Moka ničla banatska in bačka, brez poslovnega davka, po 177.50—197.50 Din, št. 2 bačka 162.50—177.50 Din, št. 5 bačka 142.50—157.50 Din. V splošnem kažejo cene stremljenje k dvigu, ker se bo predvidoma po pravoslavnih božičnih praznikih kupčija poživela.

g Cena sladkorju znižana. Glasom zakona o kartelih je po novem letu prestal delovati tudi sladkorni kartel. Sedaj so začele tvornice konkurirati med seboj in je cena v veletrgovini padla od dosedanjih 4 Din na 3 in celo na 2.50 Din brez državne trošarine. Tako prodajajo danes v Vojvodini sladkor že po 12 Din kg na drobno. Vsled takega znižanja upajo, da bo konzum sladkorja, ki je v zadnjih letih zelo nazadoval, zopet porastel.

Veliko platna bi potrebovali, da bi vsem ljudem usta zamašili.

## PRAVNI NASVETI

**Advokatski stroški.** M. N. Advokat zahteva, da žena plača stroške, ki jih je menda napravil mož, ki je sedaj v Ameriki. Advokat preti s tožbo in piše, da bodo šli stroški na hišo. Kaj storiti? — Ako ima mož kaj premoženja (hišo itd.), bo advokat lahko tožil in iztirjal njegove stroške iz njegovega premoženja. Žena pa iz svojega ni dolžna plačati za moža. Ako je hiša moževa, bo vsekakor boljša kratka sprava, kakor pa draga pravda.

**Carina od avtomobila.** Z. F. — Iz Francoske bi se radi vrnili z avtomobilom in vprašate kakšno carino boste morali plačati ob uvozu v našo državo. — Uvozna carina od osebnega avtomobila znaša: 20% od fakturane vrednosti. Ta znesek se še povša za 10% in se k temu pribije še 20%. Poleg tega boste plačali tudi še davek na luksuz. Carina od tovrstnega avtomobila pa znaša: 20% od fakturane vrednosti.

**Plačilo s hranilno knjižico.** V. R. Ko ste lani kupili posestvo, ste za ostale kupnine izročili prodajalcu hranilno knjižico. Ker pa hranilnica vlog ne izplača, zahteva prodajalec, da vzamete hranilno knjižico nazaj in da plačate v gotovini. Grozi vam s tožbo. Kaj storiti? — Ako je prodajalec vzel knjižico mestno plačila in se niste pogodili, da jo vrne, ako mu takoj vloge ne izplačajo, ste vi izpolnili svojo dolžnost in bo on s tožbo težko kaj opravil. Drugače pa bo, ako ste se dogovorili, da knjižico vzame samo pod pogojem, da mu vlogo izplačajo.

**Oprostitev davka oseb z devetimi otroki.** R. M. Vprašate če za oprostitev davka zadošča, da devet otrok le nekaj časa obenem živi, ali da žive trajno. — Za tisti čas velja oprostitev, ko živi devet ali več otrok obenem.

**Katere terjatve obrtnikov ne spadajo pod zaščito.** J. R. Obrtniku ste za izdelavo poljskega orodja dolžni 800 dinarjev. Dolg je nastal v letih 1929, 1930, 1931. Obrtnik vas tirja za cel znesek in vam preti s tožbo. Vprašate, če ste zaščiteni za takšne dolge. — Pod zaščito ne spadajo le one terjatve obrtnikov za opravljena obrtna dela, ki so nastale po 20. oktobru 1931. Starejše pa tudi spadajo pod zaščito. Ker dolg ne znaša nad 2000 dinarjev, ga morate vrniti v štirih enakih letnih obrokih s 6% obrestmi. Prvi obrok je treba plačati do 15. novembra 1935, ostale pa do 15. novembra vsakega naslednjega leta.

**Bezeg na sosedovem svetu.** P. M. N. Še v prejšnjem stoletju je bil zdaj na Vašem

dvorišču zidan hlev tako, da je en vogel stal na sosedovem svetu, kakor ste videli v mapi. Leta 1908 je Vaš oče ta hlev podrl, ni pa popolnoma porušil zidu, ki stoji na sosedovem svetu. Ta zid Vam zdaj služi za ograjo pri svinjskem tekališču. Zada tih zida ste vzgojili bezgovo drevo, da Vam je v poletni vročini delal senco na prasiče. Sedaj Vam je sosed to drevo podbelil, da se bo posušilo. Vprašate, kdo ima pravico do tega drevesa, Vi ali sosed, ker je zrastle ta bezeg izpod kapa starega hleva. — Ker sami pravite, da stoji zid starega hleva na sosedovem dvorišču, a bezeg izza zida, nimate Vi do tega bezga nobene pravice. Dokler je stal hlev ste imeli priposestevovano pravico kapi. Ko je bil pa hlev porušen, je tedaj ta pravica prestala.

**Neplačan dolg.** K. Leta 1929 ste se oženili in je žena dobila za doto kos zemlje. Na to zemljo ste ji postavili hišico. Zmanjkalo pa Vam je denarja zato ste v posojilnici dobili na poroka 700 Din posojila. Obrestli ste redno plačevali, a glavnice še nič. Pri poroku ste delali ter imate kot delaver zasluženih 400 Din, ki Vam jih pa porok navzlic opominu noče plačati. Vprašate, če posojilnica lahko prodaja zemljo s hišico, ker Vi niste lastnik, temveč je vse zapisano na ime Vaše žene. Najprej bi imeli, da bi dolg plačal porok posojilnici, ker Vam ne plača zaslužka. — Posojilnica toži lahko Vas ali pa poroka na plačilo posojila. Vaše žene ne more tožiti, ker ni nič podpisala, in za ta Vaš dolg ne more biti prodana zemlja s hišico, ki je vkupljena na ime Vaše žene. Le sporazumno s posojilnico in porokom lahko odstopite svojo terjatev, ki je imate napram poroku, posojilnici. Sicer pa morate Vi tožiti poroka, da Vam izplača Vaš zaslužek. Če porok tudi po pravomočni sodbi ne bi hotel Vam izplačati Vaših zasluženih 400 Din, potem lahko ta znesek pobotate s porokom, če bi porok bil medtem časom tožen zaradi Vašega dolga ter bi dolg že plačal posojilnici in bi od Vas sodnim potom zahteval povračilo.

**Žena — gospodar.** B. S. P. Poročeni ste z vdovo, ki ima posestvo, že 13 let. Pri poroki Vam je obljubila, da boste imeli na njenem posestvu dosmrtno stanovanje in vsa oskrba. Dokler ste bili mladi in zdravi, da ste lahko delali, ste bili dobri zanj, zdaj Vas je pa žena zapodila in pravi, da Vam ne da nič. Vprašate kaj Vam je storiti. — Dokler žena živi, ne morete ničesar od nje zahtevati s silo. Svetujemo Vam, da se pač z ženo zlepa pobotate in da v prijateljsivu gresta k notarju, da Vam da tam zapisati, kar je pri poroki obljubila glede stanovanja in oskrbe do Vaše smrti. Če bi Vaša žena umrla brez oporoke, pa nima svojih otrok, niti staršev, samo sestre ali brate, potem ste Vi zakoniti dedič do polovice dedščine Vaše žene.